

Ἄλλ' αἱ ἀοιδοὶ δεσποινίδες, πᾶσαι σχεδὸν, εἶχόν τι συγκριτικῶς ἄξιον προσοχῆς καὶ βραβεΐου.

Ἡμεῖς στεφανοῦμεν τὴν γλυκυτάτην μικροῦλα Βλαχάνη καὶ τὴν εὐνοοῦμένην τῆς Φήμης Βέσσελ διὰ τὸ τραγοῦδι των, τὴν δ. Μόσχου διὰ τὸ φόρεμά της, τὴν δ. Ὑψηλάντη διὰ τὸ ὄνομά της, τὴν δ. Ἰωαννίδη διὰ τὴν δρόσον της καὶ τὰς ἄλλας διὰ τὸ τίποτέ των.

Ἐκ τῶν ἀνδρῶν εἰς ἐτόλμησε νὰ ψάλλῃ μόνος. Ἐνδεδυμένος μελανὰ καὶ φέρων λαιμοδέτην λευκὸν, μὲ ἑξαψιν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ῥίγος εἰς τὴν φωνήν, ἠτένιζεν ἀδιαλείπτως τὸν οὐρανὸν, ἱκετεύων ἴσως νὰ ἐπιτύχῃ, ἀλλ' ὅμως ἐκράτει συνάμα καὶ φύλλον μουσικοῦ χάρτου εἰς τὴν χεῖρα, φοβούμενος ἴσως μὴ ὑποθεθῇ ὅτι δὲν γνωρίζει νόταις. Ἐφώναξε ἐπιτυχέστατα μονωδίαν ἐκ τοῦ Δὸν Καρόλου τοῦ Βέρδη.

Τὸ ἄστρον τοῦ ἀκροατηρίου προσέφερε δέσμην ἔων εἰς τὴν Βέσσελ, συγχρόνως δὲ ὁ θίασος εἰς τὸ ἀκροατήριον δῶρον πολῦτιμον, τὸ τέλος τῆς συναυλίας του.

Καθ' ἡμᾶς ἡ πρόοδος τοῦ ἱερδείου θὰ ἦτο, ἢ τοῦλάχιστον θὰ ὑπενόετο, ἀνωτέρα ἀν' ἑλπειν αἱ συναυλίας του.

Μάριος.

ΒΟΥΛΗ.

Μᾶς ἐξέπληξεν ὁ κ. Κασσιμάτης εἰσελθὼν μετὰ δύο σωματοφυλάκων, τῶν σκύλων του· δὲν εἰξεύρομεν ἀν καὶ τοῦτο εἶναι ἀγγλικόν, ἀλλὰ συμβουλευόμεν τὸν κ. Κασσιμάτην νὰ μιμηθῶσι πάντες οἱ βουλευταὶ ὅπως οὕτω κατορθώσωμεν νὰ ἔχωμεν τοῦλάχιστον ἓνα σωστὸ κυροβούλιο.

Ὁ Δηληγιάννης καὶ Σα ἀπαρεγκλίτως διεκδικεῖ τὴν θέσιν, ἣν ἄλλοτε κατεῖχεν ἐν τῇ νηπιότητί του τὸ κόμμα Τρικούπη ὑποπτεύοντες τὴν γονιμότητά της· δυσπιστοῦμεν εἰς τὴν συγκυρίαν ἥτις νέο φροῦτο πιθανὸν νὰ ἐγκυμονῇ.

Αἰφνιδίως ῥίψαντες τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν ὑπουργ. ἐδωλίων, ἐκπληκτοὶ παρετηρήσαμεν τοὺς κατόχους των πλεονάζοντας κατὰ ἓνα.—Εἶναι ὁ ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης—μᾶς εἶπε τίς· ἀλλ' ἦτο ὁ κ. Καραπαυλός, τρατάρων τοὺς ὑπουργοὺς φουστίκια.

Νάτος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Οἱ γάμοι τῆς ἐποχῆς.

I

Μίαν τῶν τελευταίων Κυριακῶν τοῦ λήξαντος Ἰανουαρίου, καθ' ἣν μάλιστα ἀπὸ πρῶτας ἀνευ διακοπῆς σχεδὸν ἔβριχε, διερχόμενος μετὰ φίλου, περὶ τὴν 3ην μ. μ.

τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος, ἠναγκάσθη νὰ σταματήσω ἐκ σειρᾶς ἀμαξῶν διαβαινουσῶν καὶ πλήρων ἀναμιξ ἐκ τῶν δύο φύλων.

— Τί τρέχει ἄρά γε; ἠρώτησα τὸν φίλον μου.

— Φαίνεται, ὅτι εἶναι γάμος, μοὶ ἀπήντησε, καὶ διέρχονται οἱ νεόνυμφοι μετὰ τῶν κεκλημένων ἐφ' ἀμαξῶν τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς πόλεως καὶ τὰς πλατείας.

— Καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν ἡ διαδήλωσις αὕτη, προσέθηκα ἀπορῶν, ἀφοῦ μάλιστα κάμνει καὶ τόση κακοκαιρία;

— Δὲν τὸ ἠξεύρεις; μοὶ ἀπαντᾷ. Κατέστη ἔθιμον ἀναπόφευκτον πλέον διὰ τὸν γάμον σήμερον καὶ ἡ ἐπίδειξις αὕτη.

— Λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι αὗτοί, τῷ εἶπον γελῶν, ἀδιάφορον ἀν βρέχωνται, διέρχονται πρὸς ἀπλὴν ἐπίδειξιν τὰς πλατείας· ὠραῖον ἔθιμον. Καὶ πόσον ἐνοικιάζονται ἄρα γε αἱ ἀμαξαι.

— Δὲν πιστεύω σήμερον, μοὶ λέγει, ὀλιγώτερον τῶν δέκα δραχμῶν ἐκάστη.

— Ἴδου ἐτέρα ἄσκοπος καὶ ὅλως περιττὴ δαπάνη, ἐφώνησα μετὰ πόνου, προστεθεῖσα εἰς τὰς τόσας τοῦ γάμου δυσκολίας. Πρὸς Θεοῦ· ἐκατὸν πενήντα περίπου δεκάδραχμα ἱρριμμένα δωρεὰν εἰς τὴν θάλασσαν χάριν παρειαχθείσης ἀνοησίας. Ποῦ θὰ καταντήσωμεν προσθέτοντες δαπάνας ἐπὶ δαπανῶν. Θὰ καταστῇ βαθμυδὸν ἀδύνατος ὡς ἐκ τῆς μεγάλης δαπάνης ἡ πραγματοποιήσις καὶ θὰ καταργηθῇ ὁ γάμος, ἀνευ τοῦ ὁποῦ αἱ κοινωνίαι δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσι.

Ἐκ τούτου ἡ κάτωθι μελέτη περὶ τῶν συγχρόνων γάμων.

II

Μία τῶν βάσεων τῆς οἰκιακῆς εὐδαιμονίας εἶναι καὶ ἡ εὐκολία τῶν γάμων, διότι οἱ γονεῖς, ὁρῶντες ἀποκατεστημένα ἐγκαίρως καὶ ἀνευ πολλῶν δυσκολιῶν τὰ θήλεα τέκνα των, ἔχουσιν ἐπαναπαυμένον τὸ ἠθικόν καὶ ὅταν τὸ ἠθικὸν εἶναι ἐπαναπαυμένον καὶ αὐταὶ αἱ ὕλικαι στενοχωρίαι καὶ θλίψεις διέρχονται ἀνεπαίσθητότερον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἐνῷ ὅταν τὸ ἠθικὸν εἶναι τεταραγμένον καὶ αἱ τυχόν εὐτυχίαι διέρχονται μετ' ἀδιαφορίας καὶ ψυχρότητος.

Ἄλλ' ἡμεῖς σήμερον καὶ αὐτὴν τὴν βάσιν τῆς οἰκογενειακῆς εὐτυχίας—τὴν εὐκολίαν δηλ. τῶν γάμων—ἦν οἱ πάπποι ἡμῶν εἶχον, κατεστρέψαμεν, διότι εἰς τὸν γάμον προσεθέσαμεν τὸ περιττόν, τὸ ἀνόητον, τὴν πολυτέλειαν, ἅτινα φέρουν τὴν ἀγωνίαν καὶ συχνάκις τὴν καταστροφὴν καὶ ἅτινα ὡς ἐκ τοῦ ἐπικινδύνου κάμνουν ἕκαστον ἀναλογιζόμενον τὰ οἰκογενειακὰ βάρη νὰ τρομάξῃ τὴν ἀποκατάστασιν. Τὸ δὲ θλιβερόν, ὡς ἐκ τούτου, ἀποτέλεσμα εἶναι, νὰ βλέπῃ τις πλημμυρούσας τὰς οἰκογενείας ὑπερηλίκων, ὅσον ἀνεκτιμήτων, νεανίδων· πρᾶγμα, ὅπερ γεννᾷ τὴν διαρκὴ στενοχωρίαν τῶν γονέων καὶ τὴν ἠθικὴν ταράχην ὡς ἐκ τῆς ἀβεβαιότητος περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν θυγατέρων των, ἡ καὶ ἐν περιπτώσει ἀποκαταστάσεως, τὴν φθοροποιάν τῆς ὑγείας σκέψιν—τάχα θὰ ζήσουν καλὰ—σκέψιν, σπανίως μὴ ἐσφαλμένην.

Καὶ ἰδοὺ πρὸς ἀπόδειξιν ἐν παράδειγμα γάμου, οὗτινος τὰ πρόσωπα εἶναι φαντασιώδη, ἀλλ' οὐχ ἥττον τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐκ τῶν καθ' ἐκάστην συμβαινόντων.

III

Ἡ δεκαεπταετής Λίνα ἦτο τὸν Αὐγούστον εἰς τὴν ἑξο-

χήν. Ἐκεῖ καὶ ὁ Νίκος, σύντροφος τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη γείτων τῆς ἄλλοτε.

Ἐκαστὴν ἑσπέραν αἱ φιλικαὶ οἰκογένειαι τῶν συναντῶμεναι ἔκαμνον ἐκτεταμένους περιπάτους εἰς τὰ περίξ. Μίαν τούτων οἱ νέοι ἐπροπορεύοντο τῶν λοιπῶν κρατοῦντες τὰς χεῖρας.

— Ἦρχισα νὰ πλήττω, λέγει αἴφνης ἡ Λίνα, εἰς τὴν ἔξοχὴν καὶ ἂν δὲν ἦσο σὺ, Νίκο, θὰ μὲ καθίστατο ἀνυπόφορος. Ἐδῶ δὲν ἔχει τις τὴν ἡσυχίαν του. Κοιμώμεθα φύρδην μίγδην καὶ κατὰ γῆς, τρώγομεν ἀτάκτως καὶ μὲ τόσας ἐλλείψεις, ἐνῶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἔχω μόνη μου θάλαμον, κλίνην σιδηρὰν, τὸ τραπεζάκι μου, ἐφ' οὗ ἔχω ἐν τάξει πᾶν ὅ,τι χρήσιμον διὰ τὴν κόμμωσίν μου, καθρέπτην ἀνηρτημένον καὶ καθαρῶτατον καὶ ἐν κάθισμα ἀναπαυτικόν.

— Καὶ ἐγὼ ἄνευ σοῦ, Λίνα, τῇ ἀπαντᾷ ὁ Νίκος, ἤθελον στενοχωρηθῆ πολλὸν, διότι εἰς τὰς Ἀθήνας ἔχω ἐπίσης θάλαμον ἀνήκοντα εἰς ἐμὲ καὶ μόνον, μίαν τράπεζαν, ἐφ' ἧς ἔχω τὰ βιβλία μου καὶ ὅ,τι μοὶ ἀναγκαιοῖ πρὸς γραφὴν καὶ ἐν κάθισμα ἰδικόν μου, ἐνῶ ἐδῶ εἰς τὴν ἔξοχὴν δὲν ἔχομεν ἀπολύτως ἀναπαύσεις καὶ κοιμῶμαι μάλιστα εἰς τὸν ἐξώστην.

— Ἐχεις βεβαίως καὶ σὺ τὸν θάλαμόν σου, Νίκο, ἐν τῇ πόλει, ἀλλ' ὁ ἰδικός μου εἶνε λαμπρὸς καὶ μεσημβρινός, ἐπεῖπεν ἡ Λίνα, ἂν καὶ ὀλίγον μέγας καὶ σκοπεύω τὸ ἔτος τοῦτο νὰ παραλάβω μετ' ἐμοῦ καὶ τὴν μικρὰν ἀδελφὴν μου.

— Καὶ ὁ ἰδικός μου θάλαμος εἶναι τόσον εὐρύχωρος, ἀνταπήντησεν ὁ Νίκος, ὥστε δύναμαι νὰ ἔχω καὶ σύνοικον ἐπίσης.

Λέγων δὲ ταῦτα ἠτένισε περιέργως τὴν Λίαν, ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συνδιάλεξις τῶν νέων μετὰ ζέσεως πλειοτέρας ἐπὶ τῶν ἀτομικῶν ὑποθέσεων των, ὅτε τέλος οἱ παρακολουθοῦντες τοὺς ἐκάλεσαν πρὸς ἐπάνοδον.

Ἐστράφησαν πάραυτα λύσαντες καὶ τὰς χεῖρας, ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου των ἔκαμεν αἴσθησιν εἰς τοὺς γονεῖς των, καὶ

— Πόσων ἐτῶν, ἠρώτησεν ἡ μήτηρ τῆς Λίνας τὴν τοῦ Νίκου, εἶνε ὁ υἱός σας;

— Ἐτελείωσε τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἀπήντησεν ἡ ἑτέρα γυνή, καὶ τὸ εὐχημένο μου ἔδωκε καὶ τὰς ἐξετάσεις του καὶ ἔλαβε καὶ τὸ δίπλωμά του.

— Μπράβο! ἔχει λοιπὸν τὴν νόμιμον πλέον ἡλικίαν ὁ Νίκος σου. Πῶς παρέρχονται τὰ ἔτη. Μοὶ φαίνεται σὰν χθές, ὅτε ἦτο παιδίον.

— Καὶ ἡ Λίνα μου διατρέχει τὸ δέκατον ἑβδομον καὶ ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς τῆς.

— Μπράβο! εἶπεν ἡ μήτηρ τοῦ Νίκου μὲ τὸ αὐτὸ ὕφος, ἡ Λίνα λοιπὸν ἔχει τὴν ὥριμον ἡλικίαν. Ἀληθῶς, φιλότατη, πῶς παρέρχονται τὰ ἔτη. Ἐγὼν ἄσπετον, τὸ ἐννοεῖς, καὶ ἦλθεν ἡ σειρά τῶν τέκνων μας; παρετήρησας πῶς εἶχον συνδεδεμένας τὰς χεῖρας, ἀλλὰ καὶ τίς ἠξεύρει τὸ πεπρωμένον.

— Καλὴν νύκτα λοιπὸν, καὶ αὔριον τὰ λέγομεν καλλίτερα. Ὁ γάμος ἀληθῶς εἶναι, ὥς ἡ λοταρεία τῆς τύχης.

— Καὶ ἐπισφαλὴς ἐπιχείρησις ὅφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ὅπως κατήντησε σήμερον, ἀνεφώνησεν ὁ πατὴρ τοῦ Νίκου, ἀνταποδίδων τὴν καλὴν νύκτα.

IV

Τὸν ἀμέσως Ὀκτώβριον, ἐγένετο ὁ ἀρραβὼν καὶ ὁ γάμος

ὠρίσθη διὰ τὸν Φεβρουάριον. Ἐκτοτε δὲ καθ' ἑκάστην ὁ Νίκος, ἅμα εὕρισκεν εὐκαιρίαν, ἦτο παρὰ τῇ Λίνα, ἐνθουσιασμένος πάντοτε. Τέλος ἤγγιζεν ὁ χρόνος, ὅτε ἑσπέραν τινα εἰσελθὼν ὅλως κεκοπιακῶς, ἀνέκραξε.

— Λίνα μου, τὰ πάντα τέλος πάντων ἐπρομηθεύθησαν καὶ ἐτακτοποιήθησαν, ὅθεν ἡσύχασον. Ὡς νὰ ἤξευρες σήμερον πόσους δρόμους ἔκαμον . . .

— Καὶ τώρα δὲν μένει, Νίκο, ἕτερον, τὸν διέκοψε σοβαρῶς ἡ ὑποψήφιος οἰκοδέσποινα, εἰμὴ ἡ εὕρεσις οἴκου καὶ ἡ ἐπίπλωσίς του, δηλ. τὰ σπουδαιότερα. Μᾶς χρειάζεται οἶκος ἔχων μεγάλην αἴθουσαν ἐν ᾗ ἐννοεῖται θὰ τοποθετήσωμεν δώδεκα καθίσματα, δύο καναπέδες τὸ ὀλιγώτερον, τέσσαρα fauteuils, μίαν console, ἐφ' ἧς θὰ θέσωμεν ὀρολόγιον τραπέζης καὶ ἐπ' αὐτῆς θὰ στηρίξωμεν τὴν βάσιν τοῦ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀναρτηθησομένου μεγάλου καθρέπτου, μίαν étagère διὰ τὰ bibelots, μίαν στρογγύλην τράπεζαν εἰς τὸ μέσον διὰ τὰ ἐπισκεπτήρια, προσκλητήρια, ἐφημερίδας, ἐπιστολάς συγχαρητηρίους, τηλεγραφήματα, ἀνθοδέσμες, κτλ. ἔτι δὲ δύο τραπεζάκια carrés διπλωνόμενα καὶ ἀνοιγόμενα διὰ τὸ παιγνίδιον, δύο κηροπήγια, λάμπες καὶ τὰ λοιπὰ, ἀναπόφευκτα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐννοεῖς, Νίκο, θέλω τὴν αἴθουσαν complète. Ἐκτὸς τῆς αἰθούσης μᾶς ἀναγκαιοῖ εἰς θάλαμον ὕπνου, εἰς τῆς κομμώσεως μου, εἰς διὰ γραφεῖόν σου, εἰς δι' ἐστιατόριον, εἰς θάλαμον τῆς ὑπηρετρίας καὶ τέλος εἰς ἕτερον, ἔστω καὶ μικρὸς, διὰ τὸν ὑπνέτην. Τὸ ὅλον ἐπτά, φίλτατε, καὶ εἰς καλὴν ὁδόν. Δὲν κάθημαι εἰς τὴν Βάθουα, ἢ εἰς τὸ Βαθρακονῆσι; δὲν κάθημαι, δὲν κάθημαι. . .

— Οὔτε εἰς τὸ Κολονάκι βεβαίως, τῇ εἶπε ὁ Νίκος διότι καὶ τοῦτο εἶνε παράμερος συνοικία. Ναί! θὰ εὐρωμεν οἰκίαν εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως, ἢ εἰς πλατεῖαν καὶ οὐχὶ μόνον μὲ ἐπτὰ θαλάμους, ὥς λέγεις, διότι μᾶς χρειάζεται ὅπωςδὴποτε καὶ εἰς θάλαμον τῶν sans façons ἐπισκέψεων οὕτω νομίζω τὸν καλοῦν. Ἐκτὸς τούτου θὰ κάμωμεν τέκνα.

— Τὸ boudoir λέγεις, Νίκο, ἔχεις δίκαιον, τὸ ἐλησμόνησα. Ὅσω διὰ τὰ τέκνα, ἔχομεν καιρόν. Λοιπὸν αὔριον λίαν πρωτὶ νὰ φροντίσῃς.

— Μεῖνε ἡσυχος, Λίνα μου, καὶ αὔριον λίαν πρωτὶ θὰ τρέξω. Καλὴν νύκτα.

Ἠγέρθησαν, ὅτε ἡ φωνὴ τῆς πείρας διὰ τοῦ ἐκ μητρὸς πάππου τῆς Λίνας ἐκραύγασε, ἀλλ' εἰς τὴν δὲν ἐδόθη προσοχή. Πρὸς τί ἡ ἄσχοπος καὶ δαπανηρὰ αὕτη πολυτέλεια; Ἀφοῦ σήμερον σὰς ἀρκοῦν ἂν εἰς θάλαμος ἑκάστῳ μόνον, ὅστις σὰς φαίνεται καὶ εὐρύχωρος καὶ ἂν ἐν κάθισμα ἀπλοῦν; Πρὸς τί τόσα πεταμμένα χρήματα καὶ βαρὺ ἐνοίκιον. Ἀνάθεμα τὸν συρμόν.

V

Πέντε μόλις ἔτη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τοῦ γάμου των καὶ ἑσπέραν τινα ἡ Λίνα περίφροντις ἀνέμενε τὸν σύζυγόν της, βραδύνοντα νὰ ἐπανέλθῃ.

— Διατί ἀργεῖ ἄραγε τόσον, ἐσκέπτετο· πλὴν! ἰδοὺ τέλος πάντων ἔρχεται, ἀλλὰ τὸν βλέπω λίαν κατηφῆ.

Ὁ Νίκος εἰσῆλθε καὶ

— Λίνα μου, τῇ λέγει, ἀπελπισία· ἀδύνατον! δὲν πείθεται.

— Λοιπὸν;

— Λοιπὸν, μ' εἶπε ρητῶς, ὅτι μᾶς δίδει μηνιαίαν προθεσμίαν, ὅπως εὐρωμεν ἑτέραν οἰκίαν, ἄλλως ἔχει εἰς χεῖρας του ἀπόφασιν τοῦ προέδρου, ὅπως μᾶς ἐξώσῃ. Ἀπαιτεῖ μάλιστα καὶ τὰ καθυστερούμενα ἐνοίκια.

— Πόσον εὐτυχής, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ἡ γυνὴ δακρύσασα, ἤμην ἄλλοτε. Εἰς θάλαμος μὲ ἤρκει καὶ μοὶ ἐφαίνετο μάλιστα καὶ μέγας. Εἰς τὸν διάβολον ὁ γάμος.

— Πόσον ἐλεύθερος, διελογίσθη ὁ ἀνὴρ στενάξας, ἤμην ἄλλοτε. Εἰς θάλαμος μὲ ἤρκει δι' ὕπνον, γραφεῖον καὶ ὄλα, καὶ τώρα... Ὡς οἱ μηδενιστὰς ἔχουν δίκαιον, ζητοῦντες τὴν κατάργησιν τοῦ γάμου· θὰ γέλνω ὁπαδὸς των.

Ἐδείκνυνσαν σιωπηλοὶ διήλθον νύκτα στενόχωρον· τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἦσαν ἀφηρημένοι, καθὼς καὶ τὴν κατόπιν· τέλος....

Τὸ τέλος· τὸ ἐννοεῖς ἀναγνώστα· τὸ βλέπεις καθ' ἐκάστην· τὸ ὀλιγώτερον ὁ μαρασμός.

VI

Μετὰ τὸ ἄνω παράδειγμα, ὅπερ ἐν τούτοις ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς παραλυσίας, ἐν ᾗ ζῶμεν, εἶνε περιγραφή μιᾶς τῶν ἀπλουστέρων περιπετειῶν τοῦ γάμου—περιπετειῶν, αἵτινες κατέστησαν σήμερον δύσκολον τὴν ἀποκατάστασιν καὶ οὕτω ἐγεννήθη εἰς στενοκεφάλους, μὴ ἐννοοῦντας, ὅτι ἄνευ γάμου, ὡς προείπομεν, αἱ κοινωνίαι ἀποσυντίθενται, ἡ ἰδέα τοῦ μηδενισμοῦ καὶ τῆς καταργήσεως τοῦ γάμου—μετὰ τὸ ἄνω παράδειγμα, λέγω, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ἐξάρχῃς μελέτην περὶ τῶν γάμων τῆς ἐποχῆς ἐγγένει, ἀποτείνω τὰς ἀκολουθοῦσας παραινέσεις πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ κακοῦ, εὐχόμενος νὰ εἰσακουσθῶ, καθ' ἣν περίπτωσιν ἐκτιμηθῶσι.

Ἄλλοτε, πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὀθωνος, μεθ' οὗ εἰσῆλθε συγχρόνως καὶ ὁ ψευδὴς πολιτισμός, οἱ γάμοι ἀληθῶς εἶχον τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ εἰσερχόμενος γαμβρός εἰς οἶκον, ἡ ἡ νύμφη ἐπίστευον ὡς νέους γονεῖς τοῦς πενθεροῦς των, τοὺς ἐσέβοντο καὶ τοὺς ἠγάπων καὶ διὰ τοῦτο τότε ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ ἐβασίλευεν ἡ εἰρήνη, ἡ ἁρμονία καὶ ἡ χαρά. Σήμερον δὲ ὁ γαμβρός θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν του ὡς ἐμπόρευμα καὶ ζητεῖ νὰ πωληθῇ ὅσον οἶόν τε ὑπερτιμημένως εἰς τὸν πενθερόν, ἡ δὲ νύμφη φαντάζεται ὅτι εἶνε ξένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐλθοῦσα νὰ καταστρέψῃ περιουσίαν καὶ νὰ πικράνῃ τὸν σύζυγον· καὶ οὕτω εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ἀντὶ τῆς ἀγάπης, ἡ ψυχρότης, ἡ ἔρις, τὸ σκάνδαλον... Ψευδὴς ζωὴ καὶ παρεξηγημένος πολιτισμός.

Ὁ πολιτισμός, φίλοι μου, δὲν εἶνε σπατάλη ἐκ μέρους τῆς γυναικὸς καὶ προσποίησις ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρός, ὡς τὸν ἐθεωρήσαμεν ἡμεῖς σήμερον. Ὁ πολιτισμός εἶνε ὁ ἀμοιβαῖος σεβασμός τῶν δικαιωμάτων ἐκάστου καὶ ἡ καλὴ συμπεριφορά—εἶναι ὁ κανονισμός τῶν ἀτομικῶν σχέσεων μιᾶς κοινωνίας, ὅπως ζῇ ἐν εἰρήνῃ—εἶνε ὁ ἀπὸ καρδίας πόνος πρὸς τὸν συγγενῇ καὶ ἡ εἰλικρινὴς ἀγάπη πρὸς τὸν συμπολίτην—εἶνε ὁ μόνος ἀληθὴς κοινωνικὸς δεσμός ὁ ὁδηγῶν πρὸς τὴν εὐτυχίαν. Ὁ πολιτισμός, ἀδελφοί μου, δὲν εἶνε οἱ πιθηκισμοὶ καὶ ψιττακισμοί, οὗς ἀπομιμούμεθα σήμερον, ἀλλ' εἶνε ἡ ἀπλοποίησις τῶν ἡθῶν, ἡ ἀμοιβαία εἰλικρίνεια καὶ ἡ οἰκονομία—εἶνε, ἐν τῇ πρακτικότητι του ἡ ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ χαρὰ καὶ ἡ ἐν τῇ πόλει ἁρμονία. Ὁ πολιτισμός, τέλος, δὲν εἶνε ὁ ὕλισμός, ἡ διαφθορά καὶ ἡ παρεξηγηθεῖσα ἐλευθερία, ἀλλ' εἶνε ἡ ἀκριβὴς ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος πρὸς ἑαυτὸν, τὸν πλησίον καὶ τὸν θεόν—εἶνε ἡ ἐφαρμογὴ τῆς φιλοσοφίας ἣν ἡσπάσθη ὁ χριστιανισμός.

Καὶ ἡμεῖς τὸν παρεξηγήσαμεν σήμερον καὶ οὕτω καταστῆσαμεν ἑαυτοὺς δυστυχεῖς τρέχοντας πρὸς ὄλεθρον καὶ διὰ τοῦτο ἀπαντᾷ τις ἐν μὲν τῇ οἰκογενεῖᾳ τὴν πλῆξιν, ἐν δὲ τῇ πόλει τὴν διαφθοράν καὶ σκεπτεται ἐν τῷ δισταγμῷ του ὁ νέος πλέον νὰ ζῇ ὡς ἄγριος, μεμονωμένος, ἀντὶ

τῆς ἀποκαταστάσεως, ἢ νὰ λάβῃ μεγάλην προίκα ἀδιαφορῶν περὶ τοῦ εἵδους τῆς νύμφης. Ἄλλ' ἕως ποτε;

VII

Συμπολῖται! Ὅπως πάντοτε εἶνε καιρὸς θεραπείας πρὶν ἁσθένεια τις καταστῇ ἀνίατος· οὕτω πάντοτε εἶνε καιρὸς νὰ σώσωμεν τὸν γάμον, πρὶν οὗτος καταστῇ—διὰ μὲν τὸν ἄνδρα ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις καὶ βιοποριστικὸν μέσον—διὰ δὲ τὴν γυναῖκα ἀπλὴ διατύπωσις καὶ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν πέσῃ εἰς συναναστροφὰς ἀτίμων καὶ διεφθαρμένων καὶ δὲν συναισθανθῇ ἡ δὲν ἀκούσῃ συμβουλὰς, ὅπως μακρυνθῇ τούτων ἐγκαίρως, ἵνα σωθῇ, ὁδὸς θετικὴ πρὸς ἀπώλειαν, καὶ—διὰ τὴν συζυγίαν τότε ἰσόβιος καταδίκη καὶ διαρκὴς βάσανος, ἢ συμβίωσις ψυχρὰ καὶ ὄλως φαινομενικῆς ἥτοι συνοίκησις μὲ ἐστραμμένα τὰ νώτα καὶ διὰ τὰ μάτια τοῦ κόσμου. Ὁ δὲ γάμος σώζεται μόνον, ἂν ἀναθρέψωμεν, ὡς δεῖ, τὰ τέκνα μας.

Ἄλλ' ἡμεῖς τὰ ἀτυχῇ ταῦτα πλάσματα, ἅτινα ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη εἰς χεῖρας μας, ἀνατρέφομεν ὅπως ζήσωσι δυστυχιμένα ἐν περιπτώσει ἀποκαταστάσεως, ἢ ἐν ἐναντίᾳ, ὅπως μαρानθῶσι παρθένα ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ. Τὰ προσφιλή αὐτὰ ἀθῶα, διατὶ νὰ τὰ δολιευώμεθα ἐπὶ τοσοῦτον; Δὲν τὰ λυπεῖσθε; Ὅταν ἐνδύητε τὰς μικρὰς κόρας σας μὲ βαρυτίμους, ὅσῳ καὶ φθαρτὰς, ταινίας καὶ ποικιλοχρόους παπαρίγκους, διατὶ δὲν ἀναλογίζεσθε, ὅτι αἱ μικραὶ αὗται ἀγγελοὶ θὰ μεταβληθῶσιν, ἀνατρεφόμεναι οὕτω, θετικῶς εἰς καταδόθρα, περιουσιῶν ἐν περιπτώσει ἀποκαταστάσεως, ἢ ἐν ἐναντίᾳ, ὅτι θὰ μαρानθῶσι παρθένοι ἐν τῷ οἴκῳ των, διότι ἕκαστος διστάζει νὰ νυμφευθῇ καταδόθραν; Λοιπὸν ἂς παύσωμεν νὰ παρουσιάζωμεν τὰ θυγάτρια ἡμῶν ὡς κούκλας -Lorettes ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, διὰ νὰ μὴ—κακοσυνεθίσαντα—γίνωσι καταδόθραι ἐν τῇ ὥρίμῳ καὶ δυστυχίᾳ θωσιν θετικῶς ἀποκαθιστάμεναι, ἢ ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει μαραινῶνται ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ καὶ πικραίνωσι τὰς ἡμέρας κυρίως τῶν μεγάλων ἐορτῶν εἰς τὴν ἀντίκρουσιν των τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὰς καὶ ἀνησυχοῦντας διὰ τὸ μέλλον των.

Συνέλθετε λοιπὸν οἱ γονεῖς καὶ κυρίως αἱ μητέρες διὰ νὰ ἀποκαταστήσητε τὰ τέκνα σας εὐκόλως καὶ νὰ ἔχητε κατὰ τὸ γῆρας τὴν εὐτυχίαν ἐν τῷ οἴκῳ. Ἀναθρέψατε τὰς θυγατέρας σας παιδιόθεν εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν οἰκονομίαν. Κυρίως δ' ἐμπνεύσατε αὐταῖς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, ὅτε ὁ γάμος δὲν εἶνε le passe-partout τῆς décolletée ἐλευθερίας, ἀλλ' ἡ οἰκιακὴ εἰρήνη. Ἀναθρέψατε τοὺς υἱοὺς σας παιδιόθεν μὲ τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον καὶ οὐχὶ μὲ τὴν τάσιν πρὸς κούφους ἐπιδείξεις καὶ τὸν ὕλισμόν, ὡς πράττετε σήμερον. Δώσατε δ' αὐτοῖς νὰ ἐννοήσωσι κυρίως, ὅτι, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ σκεφθῶσιν, ὅπως γίνωσιν οἰκογενειάρχαι, δὲν πρέπει νὰ σκέπτωνται πῶς νὰ ληστεύσωσι τοῦ πενθεροῦ τὴν περιουσίαν, ἀλλὰ πῶς νὰ κατασταθῶσι προσφιλεῖς καὶ ἀποκτήσωσι καὶ ἕτερον πατέρα ἀγαπῶντα αὐτούς.

Τότε ὁ γάμος θὰ εὐλογηθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ μεταβληθῇ εἰς εὐτυχίαν καὶ οὐδεὶς θὰ σκέπτηται πῶς νὰ γείνῃ μηδενιστὴς πλέον, ἢ πῶς νὰ ληστεύσῃ, ἀρπάξῃ ἢ πλαστογραφῇ διαθήκας καὶ κλέψῃ καὶ αὐτὸν τὸν ἀδελφόν, ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἐπιδεικτικὰς ἀνάγκας—ἀνάγκας, ἃς ἡμεῖς ἐν τούτοις ἐκ κουφότητος εἰσῆξαμεν καὶ τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ πετάξωμεν ἐκ τοῦ παραθύρου εὐκόλως, ὡς ἀσκότους, ἅμα θελήσωμεν.

Φαλέξ,